

Verslag winterbijeenkomst Nederlandse Sieralgenclub, 26 februari 2005, Zanderij Crailo

Aanwezig: Ronald Bijkerk, Ina Bultstra, Kees den Boer, Peter Coesel, Wim van Egmond, Alfred van Geest, Ton Joosten, Frans Kouwets, Koos Meesters, Henk van der Meulen, Jan Simons, Henk Schulp, Bart van Tooren en Rob Wellner.

Peter heet de aanwezigen welkom, in het bijzonder Jan Simons die onze activiteiten al geruime tijd met belangstelling volgt, maar niet eerder gelegenheid had daadwerkelijk daaraan deel te nemen. Voorts dankt hij het Goois Natuurreservaat voor de wederom zo genereus geboden gastvrijheid, en vooral ook Koos die daarin weer een essentiële bemiddelende rol heeft gespeeld.

Evaluatie excursie Leemputten Staverden, juni 2004

Peter memoreert het geslaagde karakter van de excursie. De mindere weersomstandigheden werden ruimschoots gecompenseerd door het bijzondere landschap en de vele zeldzame plantensoorten. De oogst aan sieralgsoorten bleek, bij uitwerken van de monsters, overweldigend. Er werden diverse soorten gevonden die al geruime tijd niet meer in Nederland waren aangetroffen. Ongetwijfeld vormt het complex van de Leemputten momenteel het voor sieralgen rijkste vennengebied in Nederland.

Activiteiten van leden:

Koos verhaalt over de monitoring van de Amstelveense Poel (samenwerkingsproject met Jan Simons en Henk Schulp). Het betreft verzuurde en verdroogde veenterreinen waarvoor al jaren plannen bestaan om de natuurwetenschappelijke waarde, door lokale afgraving (—>vernatting), op te krikken. Pas zeer recentelijk is met de geplande werkzaamheden gestart. De verdroogde terreinen bleken tot dan toe uiterst arm aan sieralgsoorten, waaronder *Mesotaenium minimum* waarvan Koos enkele foto's toont. Vanuit Staverden krijgen we foto's te zien van *Micrasterias jenneri*, *Cosmarium ralfsii*, *Desmidium cylindricum* (die eigenlijk *D. grevillei* moet heten), sporulerende *Actinotaenium didymocarpum* en een vrij kleine, onbekende, geknikte *Actinotaenium*-soort. Een kleine, enigszins op *C. crenatum* gelijkende *Cosmarium* uit Kortenhoef plaatst ook Frans vooralsnog voor raadsels. Dat er op de minst verwachte plaatsen leuke vondsten zijn te doen demonstreert Koos met een fotoserie van de havenstrekdam in Huizen waar, op het vrijwel kale beton, zowaar *Staurastrum hebeebense* werd aangetroffen (zie sieralg van de maand januari 2004). Ook laat hij een fraaie serie zien van diverse 'vervellingsstadia' (het afstropen van de primaire celwand) bij *Pleurotaenium ehrenbergii*, alsook enkele plaatjes van *Cosmocladium saxonicum* (die ook al in de nieuwsrubriek van de website is gepresenteerd) en van *Haplotaenium minutum* met afwijkende (namelijk parietale) chloroplast.

Frans meldt dat hij zijn instituut (het RIZA) heeft weten over te halen de Fritsch-collectie van algenafbeeldingen op microfiche aan te schaffen. Aan een bijbehorend leesapparaat is bovendien een computer gekoppeld waardoor het mogelijk is om bepaalde afbeeldingen te selecteren en digitaal op te slaan (en eventueel te versturen).

Verslag winterbijeenkomst Nederlandse Sieralgenclub, 26 februari 2005, Zanderij Crailo

Hij boekt gestaag voortgang met zijn *Cosmarium/Actinotaenium*-bewerking voor de Süßwasserflora, alsook met een separate publicatie van sieralgen uit de Franse Alpen.

Ton vertoont tekeningen van *Staurastrum brachiatum* met een afwijkende (stekelloze) zygosporie. Hij vermoedt dat het om een andere soort gaat, met ook een afwijkende ecologie. Helaas heeft hij echter voor de vegetatieve cellen nog geen goede differentiërende kenmerken kunnen vinden. Voorts laat hij tekeningen/foto's zien van enkele andere problematische taxa, waaronder enkele *Mesotaenium*-soorten, een kortcellige vorm van *Closterium gracile* met kogelvormige zygosporie en *Closterium calosporum* met iets afwijkende zygosporie.

Alfred deelt mee slechts weinig tijd voor sieralgenonderzoek te kunnen vrijmaken. Hij is bezig met een analyse van monsters uit Madagascar en Mozambique en hoopt daar op een volgende bijeenkomst iets van te kunnen laten zien.

Rob vertelt dat hij in het kader van de planktonanalyses van wateren op de Zuidhollandse eilanden (werk voor AquaSense) slechts 5 à 6 soorten sieralgen tegenkomt. Dit aantal neemt onmiddellijk toe als hij in westelijk Brabant terechtkomt, dus waarschijnlijk is de soortenarmoede op de Zuidhollandse eilanden te wijten aan hoge electrolytgehalten. Voor een volgende bijeenkomst wil hij, samen met Koos, een Power Point-presentatie voorbereiden.

Jan Simons (auteur van KNNV-boek 'Benthische zoetwateralgen in Nederland') zegt altijd al interesse in sieralgen te hebben gehad. Hij heeft veel samengewerkt met Henk Schulp, de laatste jaren vooral op Texel in het kader van natuurinrichtingsprojecten (Staatsbosbeheer, met als contactpersoon Kees Bruin). Uit zo'n 25 plasjes in het duingebied nabij de Mokbaai zijn in totaal 113 sieralgsoorten gedetermineerd, waarmee deze in het Waddendistrict gelegen poeltjes aanmerkelijk rijker blijken te zijn dan poeltjes in het kalkrijke Duindistrict. Een publicatie hierover is in voorbereiding.

Henk Schulp laat aansluitend op dia's een selectie zien van de op Texel waargenomen soorten, waaronder *Closterium regulare*, *Cosmarium tinctum* (waterbloei), *Cosmarium corbula*, *Staurodesmus triangularis* en *Staurastrum proboscideum*; alsmede zygosporien van *Closterium venus*, *Cl. setaceum* en *Staurodesmus extensus*.

Bart heeft afgelopen jaar niet verzameld. Hij meldt plannen voor bekalking van de Huisvennen, een project waarvan de ontwikkeling wellicht goed gevolgd kan worden aan de hand van veranderingen in de sieralgenflora.

Ronald heeft foldertjes meegebracht waarin een globale beschrijving van de veranderingen in een achttiental Drentse vennen over de periode 1991-2003. Sieralgen speelden in dit onderzoek (door Koeman en Bijkerk, in opdracht provincie Drenthe) een belangrijke rol. Het blijkt dat de natuurwaarde van de meeste vennen is toegenomen. Hij laat foto's zien van enkele interessante soorten: *Actinotaenium obcuneatum* (bij Peter tot nu toe voor Nederland onbekend) en een kleine, gladwandige *Cosmarium*-soort, door Frans geassocieerd met *C. lagerheimii* (eveneens nieuw voor Nederland). Voorts vertelt Ronald over een onderzoek — met het oog op de Kaderrichtlijn Water —

Verslag winterbijeenkomst Nederlandse Sieralgenclub, 26 februari 2005, Zanderij Crailo

naar de kwaliteit van een 25-tal gebufferde wateren, waarbij de sieralgerelateerde natuurwaarde vergeleken is met een flink aantal andere parameters. Zowel het door Peter ontworpen systeem als een door Ronald ontwikkelde gesimplificeerde versie zijn hierbij uitgetoet. Vooral nog kleven aan alle gehanteerde beoordelingssystemen nog bezwaren.

Wim meldt het afgelopen jaar weinig tijd voor microscopiseren te hebben gehad in verband met de voorbereiding van diverse exposities (in 3-D, gaat dat zien!). Wim's trouwe, technische ondersteuning van de sieralgenwebsite wil Peter echter niet ongenoemd laten!!!

Kees meldt, in aansluiting, dat de site nu op een gemiddeld bezoekersaantal zit van meer dan 150 per dag (waarvan nog maar zo'n 25 % uit Nederland). Frans vraagt naar de mogelijkheid van een forum waarin men ervaringen kan uitwisselen of vragen stellen. Kees stelt dat dit zeker tot de mogelijkheden behoort. Peter merkt op dat zo'n forum er in de prille begintijd van onze site al was, maar dat er hoegenaamd geen gebruik van werd gemaakt. Zoiets heeft dan niet bepaald een wervende functie. Het zou kunnen zijn dat een forum nu beter loopt (al krijgt Peter tot nu toe nauwelijks gerichte vragen of commentaar per e-mail toegestuurd). Alfred informeert naar de mogelijkheid/wenselijkheid om voor sieralgen een plaatsje te zoeken op de website van de Tree of Life. Kees en Peter zullen er nader onderzoek naar doen.

Excursie 2005

Peter heeft voor de komende excursie (gepland op donderdag 23 juni) een aantal vennen nabij Dwingelo op het oog. Weliswaar is de soortenrijkdom daar geringer dan die in de tot nu toe bezochte excursieterreinen, maar er is een aantal soorten te verwachten, karakteristiek voor hoogveenhabitats, die we elders in ons land niet gauw zullen aantreffen. Ronald en Ton die ter plekke goed zijn ingevoerd, beloven de excursie voor te bereiden/begeleiden. Ronald zegt toe ook de benodigde vergunning te zullen aanvragen.